

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Tábori Kornél*

Cím: *A fővárosi élelmezéstítkai*

Forrás: *Pesti Napló*

Bp.
(Helv.)

1918 IX / 10

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 381.631

Hely

Idő

1/9 18

Személy

Helyszá

381.631 1918

A fővárosi élelmezés títkai

Budapest gyomra

A *Pesti Napló* új filmriportja, amely már ma este látható a budapesti mozgóképszínházakban, a pesti élelmezés következő aktuális eseményeinek lefényképezhető részleteit fogja a közönség elé veltetni.

A vásárcsarnoki és a nyílt, illetve a dunaparti piacokon kívül van még Budapesten egy — valamennyinél hatalmasabb — terület, ahol a főváros legnagyobb, részben élő és földolgozásra váró készleteit őrzik. Ide nem láthat be idegen szem, a nagyközönség soha nem juthat ezekbe az óriási tárházakba.

(Itt a cenzura négy sort törölt.)

a kolbász hegyeket és vaddombokat, a rengeteg zsirtartályokat és baromfiseregeket

(Itt a cenzura négy sort törölt.)

A „leszorító” üzem

Az a tömérdek élelmiszer, amely a közbülső hídri telepen halmozódik föl, a hozzáértő szem előtt egyáltalán nem mérhetetlen, sőt távolról sem elegendő arra, hogy Budapest gyomrát egészen megtöltse. De nem is ez a célja, hanem az, hogy pótolja a legsúlyosabb hiányosságokat, hogy minél erősebb árszabályozó hatást tegyen az általános piaci árakra, még pedig közérdekű leszorító módszerrel és hogy mindenütt konkrét segítséssel igyekezzék utját állni az üzleti telhetetlenségnek.

Épp oly fontos, mint amilyen jellemző, hogy a székesfőváros élelmiszer-üzemét már 1911-ben

alapították; ha akkor meg nem indul, ma nálunk alighanem sokkal rosszabb lenne a helyzet, mint Bécsben, sőt Berlinben, bármennyire Kanaánnak csufolnak odaát. Hét esztendővel ezelőtt azzal a megokolással létesült az új üzem, hogy a növekvő élelmiszerdrágaság ellen küzdjön. (Megijedtek attól pl., hogy „már csaknem két koronába kerül egy kiló hus!”) Arra gondoltak, hogy tisztára kereskedelmi bázison mindig csak magától a termelőtől fogják az élelmiszert megszerezni minél nagyobb mennyiségben és ezt minél kisebb költséggel juttatják el a fogyasztóhoz, hogy ilyenformán mindig vezessék az árszabályozást. Ugynevezett első kézből igyekeztek vásárolni a lehető legolcsóbban — ez az olcsósági ábránd persze már javarészt szétfoszlott azóta — kivált a legfontosabb élelmiszereket, amelyeket naponként keresnek a lakosság széles rétegeiben és nagynehezen sikerült elérni azt is, hogy minden kerületben az üzem boltjaiban saját alkalmazottjai árusíthatták az ennivalót.

Hus, vaj, tojás

Upton Sinclair híres amerikai rémképei szólnak át a memorián, ha az ember belép az üzem első helyiségébe, a kolbász-tejre, ahol azonban csaknem minden ellenkező módon áll szembe, mint a Sinclair-regényben, akár a tisztaságot, akár a minőséget illetően. Naponta legalább tíz hatalmas, nehéz hizott bikát vágnak le a kolbászgyártáshoz és a legtisztább, a legizesebb anyag kerül percek alatt a hatósági gyárba. Mellette párolog a több ezer nagy kolbász, amelyeket a sokfajta más élelmiszerral együtt naponként hatvan pár ló és több autó visz szét a hatósági boltokba és kórházakba. Magából a kolbászféléből naponként tízezer kilónyiit gyártanak. Azonkívül minden nap ötven-hatvan mázsa marhahúst küldenek szét mostanában. Ez az új marhahus-akció különösen jelentős munkát ad. A főváros olcsó marhahusával a 24—26 koronás ugynevezett extrémhus helyett 10 koronával olcsóbban látja el a közönséget. Csak aztán állandó maradjon ez az akció. Javában folyik még a baromfiakció is. A központi-üzem a vágott csirkét 14 korona 50 fillérért, a tömött libát 17 korona 10 fillérért, a pecsenye-libát 12 koronáért, a tömött kacsát 18 K 50 fillérért, a pecsenye-kacsát 12 koronáért árusítja kilogrammonként. Most naponként 10—15 ezer kilogramm élő és vágott baromfit küld szét saját üzleteibe és még 80 hatósági helyre. Ezenkívül körülbelül száz kereskedőnek ad át árut az akció által meghatározott áron. A szomszéd helyiségben óriási szalonna-darabokat sóznak és raktároznak el embermagas oszlopokban és innen az utóbbi héten naponként 75 mázsa zsiradékot küldtek szét. Érdekesebb a vajterem, ahol elmés szerkezetű gépek a hordókban kapott vajat villámgyorsan formálják, vágják, minuciózus pontossággal tíz dekás darabokra. Magyar vaj nincs itt, mert az a cél, hogy minél több tejet hozzanak föl Budapestre és ezért csak importvaját raktároztak el néhány hétre. Mindennap tízezer kilogramm vajat tudnak itt feldolgozni, adagolni és csomagolni. A következő helyiségben lámpázás folyik. Mert innen minden darab tojás külön „lámpázva” kerül ki a publikumhoz. Sajnos, megint komoly baj van a tojással. — nincsen áru. De a téli szük-

ségletéről annyiban gondoskodtak, hogy beraktároztak itt 1700 ládat egyenkint 1740 darab tojással. Roppantul impozáns látvány egyrakáson hárommillió tojás és nem volna csoda, ha a Lehel-tér asszonynepe rögtön föllázadna ennek a látára. De ha az ember meggondolja, hogy protekciótlan szétosztáskor a főváros egy-egy lakosára és az egész téltre körülbelül három darab tojás jutna, akkor talán legtisztábban megérti, ha nem is helyesli a hamsterájt, az egyetlen műveletet, amelyet a Mitteleurope jobb módú összhangosan, egy szívvel-lélekkel gyakorolnak.

Milliók száma

De hisz még ennyi tojás se volna, s a többi fontos élelmiszernek ötvenedrészét se látnók, ha a pesti élelmiszer-üzem nem működne, s az igazgatója nem állna résen szakadatlanul. Semmiféle lehetősége nem volna az árszabályozásnak, ha nem tudnának itt naponta kétszáz sertést levágni a székesfőváros által hizaltakból, ha nem küldenének innen szét annyi bányahúst, szárnyast, vadat, sajtot és főkép: becsukhatnák az összes kórházakat, ha ez a kicsit szédítő munka nem folyna itt

Jellemző, tán, hogy tavaly csak zsiradékból több mint két millió kilogramm volt az üzem forgalma, sertéshusból körülbelül egy millió kilogramm, marhahusból százezer, juh- és bányahusból hetvenézer, vadból külön ötvenézer kiló. Tavaly csak januárban hozták forgalomba a vadat s ezért nem sok hasznára volt a fővárosnak az egész akció, de az idén már októberre ígérik. Kenyérből 960 ezer kilogrammot árusítottak a községi üzletekben (ezt a kenyérgyár szállította), kolbász-féléből 1 millió 137 ezret, vajból körülbelül 800 ezret és sajtból 160 ezret. Különböző terményárut, hüvelyesfélét, gyümölcsöt, diót, aszalt szilvát 1 millió százezer kilogrammot.

A nagy üzemnek saját hűtőház-telepe van, külön asztalos-, lakatos- és mechanikai műhelye, külön modern sertésvágó üze me stb.

Kétszázezer ember enni valója

Öt esztendővel ezelőtt hárult az üzemre az a nagy feladat, hogy Budapest valamennyi kórházát és szegényházát, amelyeket ezelőtt magánvállalkozók láttak el silány módon, kivétel nélkül mindenféle élelmiszerrel kielégítse. Reich Samu igazgató szervezte ezt a valóban nagystílű üzemet, amely a helyőrségi és a többi hadikórházban, a polgári kórházakban, szegényházakban, népkonyhákban és valamennyi városi jótékony intézményben naponta több mint ötvenézer személynek egész élelmiszer-szükségletét elégíti ki.

Ezenkívül ötven saját árusító helyén naponta nyolcvan-százezer személynek az élelmiszer-szükségletét fődözi.

Végül a fővárosi alkalmazottak élelmiszer-bevásárló központjában (Gerlóczy-utca 7.) negyvennégyezer személyt lát el minden szükséges élelmiszerrel. 1916-ban és 1917-ben már 22 millió

személy kilogramm élelmiszert küldött szét 150 millió korona értékben.

A királyi udvart is Budapest látja el

Kevesen tudják, hogy most az egész udvart a budapesti élelmiszerüzem látja el. 1916 decemberében a koronázás alkalmával ez a pesti üzem rendezte be a hatalmas buffetét. Elámultak ott, hogy mi mindent tudott szállítani s ez még az udvarnak is annyira imponált, hogy azóta mindent az üzem szállít.

Az udvartartás hetenként kap — marhahuson kívül — husz darab sertésből itt készült 440 kilogramm kolbász és húsárut és körülbelül ezer kilogramm zsirt, tizennégy drb levágott borjút, továbbá mindazt a terményárut, amit még az Országos Közélelmezési Hivatal kiutal.

Egymásután irták a leveleket Bécsből, hogy az udvar soha olyan jól nem evett, mint most.

Tábori Kornél.